

Risico's en hiaten in het huidige voorstel:

- **Uitzonderingen voor satire, journalistiek en parodie zijn te ruim geformuleerd.** In de praktijk maakt dit het mogelijk dat schadelijke deepfakes als “satirisch” of “journalistiek” worden verspreid. Dit is geen theoretische, maar een bekende juridische uitdaging, waarbij slachtoffers vaak nul op het rekest krijgen zolang het platform of de maker zich beroept op zo’n uitzondering.
- **Handhaving blijft grotendeels privaat:** Getroffenen moeten zélf een civiele procedure starten of aangifte doen. In de praktijk is dit een hoge drempel; mensen zonder geld of juridische kennis kunnen nauwelijks optreden. De overheid handhaaft niet actief. Dit is een wezenlijk probleem uit bestaande privacy/portretrechtzaken, en dit verandert niet in het voorstel.
- **Internationaal bereik is écht beperkt:** In het digitale tijdperk verschijnen deepfakes vaak op buitenlandse platforms. Nederlandse wetgeving heeft daar nauwelijks direct effect; dat blijkt nu al bij soortgelijke zaken rond smaad en privacy op internet.
- **Toestemmingsbewijs vormt daadwerkelijk een barrière:** In gevallen van machtsmisbruik, intimidatie of vaag ondertekende overeenkomsten loopt de getroffene het risico dat een deepfake alsnog als ‘met toestemming’ geldt en het is aan het slachtoffer om het tegendeel te bewijzen. Dit is een concreet knelpunt in vergelijkbare bestaande wetten.
- **Detectie en verwijdering van deepfakes is lastig in de praktijk:** De technologische voorsprong van kwaadwillenden zorgt ervoor dat veel deepfakes onopgemerkt blijven of lastig te traceren zijn en zelfs als ze opgemerkt worden, is er geen snelle verwijderplicht of actieve overheidshandhaving in het voorstel.
- **Niet-bindende collectieve handhaving:** Er is geen structurele, wettelijk geregelde ondersteuning voor collectieve belangenbehartiging of snelle juridische bijstand, waardoor individuele slachtoffers echt op zichzelf zijn aangewezen.

Voorbeelden van **vergelijkbare regelgeving en rechtspraak** die laten zien dat de genoemde risico's en hiaten in de praktijk voorkomen:

- **Portretrecht**
In veel gevallen van ongewenste publicatie van iemands beeltenis via foto of video moet de betrokkene zelf naar de rechter stappen om verwijdering/verbod af te dwingen. Rechtspraak toont aan dat er vaak geen verbod volgt als de publicatie onder satire, nieuws of publieke belangstelling wordt gebracht (bijvoorbeeld: uitzendingen van satirische programma's als 'Zondag met Lubach' en publicaties bekend als “in het publieke belang”).

- **AVG/Privacyzaken**

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) biedt bescherming bij het oneigenlijk verwerken van persoonsgegevens. Maar bijvoorbeeld in zaken over beelden die online verschenen, oordeelden rechters geregeld dat het privacybelang moet wijken voor uitingsvrijheid van pers, kunst of satire. Ook is handhaving onder de AVG vrijwel altijd individueel en niet collectief.

- **Auteursrecht/parodie-exceptie**

Volgens artikel 18b Auteurswet mag werk (en dus ook een portret of beeltenis) zonder toestemming gebruikt worden voor parodie en satire, zo lang het aan noodzakelijke voorwaarden voldoet. In de praktijk leidt deze bepaling er vaak toe dat rechthebbenden geen succesvol beroep kunnen doen op verbod, ook als het hen ernstig raakt.

- **Internationale internetzaken**

In zaken rond smaad, nepnieuws of privacy-overtredingen via buitenlandse websites (zoals op X/Twitter, Facebook, 4chan of buitenlandse pornowebsites) is het vrijwel onmogelijk gebleken om snelle verwijdering of naleving van rechterlijke bevelen af te dwingen, omdat deze platforms niet onder Nederlandse/EU-jurisdictie vallen. Dit blijkt o.a. uit de ervaringen van slachtoffers van 'revenge porn' of deepfakeporno, waaronder bekende Nederlandse zaken die uiteindelijk geen effectief rechtsherstel opleverden.

- **Strafrechtelijke vervolging, beperkte actieve handhaving**

In het huidige systeem zijn strafbare feiten zoals smaad, belediging of schending portretrecht vooral klachtdelicten. De officier van justitie vervolgt alleen als het slachtoffer hier expliciet om vraagt. Actieve, proactieve handhaving ontbreekt nagenoeg.

Deze praktijken tonen aan dat, ondanks wettelijke bescherming op papier, slachtoffers vaak tegen hoge drempels aanlopen wegens uitzonderingen, bewijsproblematiek, kosten, en internationale verspreiding. Het huidige wetsvoorstel neemt deze structurele problemen niet weg.